

Asia: VM068:00/2017

Kuuleminen henkilötunnuksen uudistamista koskevan työryhmän johtoryhmän väliraportista

Nykytilan ongelmat

Onko työryhmä mielestänne tunnistanut oikeat haasteet nykyjärjestelmässä? Onko tiedossanne sellaisia ongelmia, jotka tulisi näiden lisäksi huomioida?

Henkilötunnusten rajallinen määrä on todellinen haaste, samoin keino tunnuksiin liittyvä problematiikka. Moderni aika edellyttää myös sukupuolineutraalisuutta ja yhdenvertaisuutta kaikessa.

Onko järjestelmässä sellaisia elementtejä, joista ei mielestänne saisi luopua?

Järjestelmä on tehokas ja edullinen.

Tulevaisuuden näkymät ja haasteet

Millaisten ilmiöiden oletatte vaikuttavan henkilön yksilöinnin ja identiteetin tarpeisiin tulevaisuudessa? Onko joihinkin muutostrendeihin reagoiminen erityisen kriittistä tulevaa ratkaisua suunniteltaessa?

Kansainvälistyminen luo tulevaisuudessa haasteita, ja on tärkeää voida "lukita" henkilön yksilöinti ja identiteetti niin, että kaikki viranomaiset voivat tunnistaa hänet samana.

Miten näette nykyisen henkilötunnusjärjestelmän mahdollisuudet vastata tulevaisuuden haasteisiin?

On kestänyt, että Suomessa henkilö ei voi avata pankkitiliä, puhelinliittymää, hankkia asuntoa tai tehdä työtä ilman henkilötunnusta.

Oletteko tunnistanee sellaisia jo olemassa olevia tarpeita, joihin väliraportissa esitetyt ratkaisumallit eivät kykene vastaamaan?

-

Biometria

Miten näette biometrian hyödyntämismahdollisuudet uudistuksessa?

Biometria tarjoaa hyötyjä, mutta kaiken kaikkiaan suurin osa asiakkuuksista ei biometriasta hyötyisi.

Millaisia mahdollisuuksia biometria tarjoaa?

-

Millaisia riskejä näette biometrian hyödyntämisessä?

Sen kalleus ja epäluotettavuus, tekniikasta johtuva haavoittuvuus

Ratkaisumallien arviointi

Kommentteja minimimallista

Selvityksessä esitelty minimimalli ratkaisee joitakin nykyiseen tunnuskäytäntöön liittyviä ongelmia, esimerkiksi

vapaiden tunnusten loppuminen jossain vaiheessa. Malli ei kuitenkaan laajemmin ratkaise selvityksessä esiteltyä tunnusten

ongelmatiikkaa. Sinänsä tämä malli aiheuttaa myös melko mittavia tietojärjestelmämuutoksia tai konversiota riippuen

toteutustavasta. Erityisesti tämä koskee vaihtoehtoa, jolloin kaikki tunnukset muutettaisiin, myös vanhat.

Tässä yhteydessä olisi hyvä vakavasti pohtia työryhmän pohtimaa mahdollisuutta vahojen tunnusten käyttämiseen

uusiin tunnuksiin siirtymisen rinnalla. Tätä vaihtoehtoa voisi myös pohtia vaihtoehtojen 2 ja 3 yhteydessäkin.

Esimerkiksi vahvan tunnuksen rinnalle voisi vaihtoehdossa 2 luoda universaalin neutraalin tunnuksen, mutta

vanhaa tunnusta voisi myös hyödyntää universaalin tunnuksen attribuuttina. Vaihtoehdossa 3 tämä olisi myös

mahdollista.

Kommentteja keskitetystä mallista

Keskitetty malli (vaihtoehto 2) on perusteltu tunnuksen universaaliuden ja neutraaliuden kannalta. Selvityksessä on käyty hyvin läpi

kansainvälinen tilanne, mikä sinänsä osoittaa, että kansainvälisesti henkilöiden identifioinnin toteutukset ovat hyvinkin

vaihtelevia. Vahva perinne, mikä on Suomessakin nähtävissä, on syntymäajan kytkentä tunnukseen. Tämä ei tietenkään ole

tarpeen, jos attribuuttien kautta liitetään erilaisia tietoja identifiointitunnukseen.

Attribuutti -toteutukseen on liitetty usein ydintietojen (core data) määrittely. Kansainvälisesti on hieman vaikea sanoa, mihin

ydintiedon raja vedetään. Tähän kytkeytyvät kansalliset lainsäädännöt. Esimerkiksi Englannissa ydintieto voi sisältää

rotumääritelmiä, jotka Suomessa on perustuslailla kielletty. Ydintietomäärittely johtaa usein myös substanssitietojen

ydintietojen määrittelyyn, jolloin seurauksena on melko laaja ydintiedon ”kenttä”. Tässä mielessä vaihtoehto 2 sisältää

myös elementtejä vaihtoehtoon 3. Eli onko keskitetty identifiointitunnus, johon voisi liittyä melko vapaastikin erilaista

substanssi- ja palvelukohtaista tietoa. Keskitetyn identifioinnin uudistamisessa avainkysymys on, millaista järjestelmää

identifioinnissa käytetään. Työryhmän olisi hyvä selvittää erilaisia standardeja identifioinnin käyttöön. Pitkällä tähtäimellä

olisi myös hyvä miettiä kansainvälistä yhteistyötä.

Kommentteja hajautetusta mallista

Vaihtoehto 3 on ns. vapauden malli. Tässä mallissa identifiointi syntyy tilanne- tai palvelukohtaisesti. Käytännössä malli aiheuttaisi

myös useiden standardien ja tunnusjärjestelmien käytön. Sinänsä hypoteesina kuitenkin mahdollinen, ehkä joitakin

Euroopan maita muistuttava malli. Tässä mallissa identiteetin hallinta muodostuisi henkilölle itselleen, eli henkilöllä on

useita identiteettejä useissa palveluissa. Viimekädessä vain ihminen itse voi tuntea koko ”palvelukenttänsä”. Tässä mallissa

siirryttäisiin arvonäkökulmana vahvasti pois yhteiskuntakeskeisyydestä yksilökeskeisyyteen, eli ei ole yhteiskuntaa, joka

”hallitsee” ja ”tietää” ihmisten asiat.

Millä tavalla työtä tulisi mielestänne jatkossa suunnata? Mitkä elementit esitetyistä malleista ovat mielestänne tarkoituksenmukaisia jatkoselvityksen kannalta?

Yhteenvedona olisi hyvä jatkossa selvittää identifioinnin ja standardoinnin malleja, kansainvälisen yhteensopivuuden perusteita, toteutusmallien kustannushyötyjä sekä taloudellisia vaikutuksia ja erityisesti olisi hyvä eriyttää arvokeskustelu omaksi osakseen selvitystyössä.

Mitä elementtejä malleista puuttuu tai haluaisitteko esittää kokonaan toisenlaista ratkaisumallia?

-

Vaikutukset

Miten vaikutusarviointia olisi mielestänne tarkoituksenmukaista tehdä, kun jatkoselvityksen kohde on konkretisoitunut?

-

Mitä tahoja olisi mielestänne tärkeää kuulla vaikutuksia arvioitaessa?

Valtion, kaupunkien ja kuntien viranomaisia sekä pankkeja ja muita

Parhaillaan on meneillään selvitystyöt valtion mahdollisesta sähköisestä tunnistamisvälineestä ja sähköisestä henkilökortista

Miten arvioisitte vaikutuksia järjestelmiinne tai toimintaanne seuraavissa tilanteissa, olettaen mahdollisuuden kohtuulliseen siirtymäaikaan:

A) henkilötunnuksen välimerkki muutetaan tai lisätään uusi välimerkki

B) henkilötunnuksesta poistetaan sukupuolietieto

C) henkilötunnuksesta poistetaan syntymäaika

D) henkilötunnuksen muoto muutetaan kokonaisuudessaan erilaiseksi merkkisarjaksi

-

Muut kommentit

Muita kommentteja väliraportista tai selvityksen kohteesta

-

Avoin vastauskenttä

Tähän voitte kirjoittaa vapaasti jäsennellyn avovastauksen

-

Koponen Merja
Itä-Suomen aluehallintovirasto

Ojaniemi Paula
Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö, Itä-Suomen aluehallintovirasto